

DE KUNST VAN HET KIJKEN

Midden de jaren 1980 verscheen in Londen *The Bible and its Painters* van Bruce Bernard (Nederlandse editie, *De Bijbel in de schilderkunst*, bij Davidsfonds). Bernard was jarenlang beeldredacteur bij The Sunday Times magazine en verantwoordelijk voor vele bijdragen over kunst. *The Bible and its Painters* ontstond uit Bernards bewondering voor de overvloed aan werken uit de westerse schilderkunst die de bijbel illustreren. Het is een boek op groot formaat dat schilderijen plaatst naast tekstfragmenten uit het Oude en Nieuwe Testament, achteraan aangevuld met korte aantekeningen bij de geselecteerde werken. Het is puur genieten van de buitengewone verscheidenheid aan bijbelverhalen die kunstenaars eeuwenlang op paneel en doek hebben geïllustreerd.

Vandaag, een generatie later, verschijnt een ander soort boeken over bijbelverhalen in de schilderkunst. Dit keer geen luxueuze salontafeluitgaven maar handige naslagwerken, zoals de reeks *Kunst van het kijken* van Ludion. Er is inderdaad steeds meer nood aan een instrumentarium dat een breed publiek informeert over wat schilderijen van oude meesters nu precies vertellen en hoe ze dat doen. Meer en meer museumbezoekers zijn onvoldoende vertrouwd met de christelijke, en ook de Grieks-Romeinse, beeldtradities. En dat zijn toch de belangrijkste iconografische repertoires waarin de Europese schilders eeuwenlang hebben gewerkt. Schrijver en dichter Cees Nooteboom zei het in 2009 tijdens zijn dankwoord voor de Prijs der Nederlandse Letteren zo: "Als de meerderheid van de tijdgenoten zich niet meer herkent in de beelden die ooit gemeengoed waren, als de Bijbelse taferelen op de schilderijen van Rembrandt onzichtbaar geworden zijn omdat vrijwel niemand meer weet wat nu eigenlijk afgebeeld wordt, dan zijn wij onze eigen Japanners geworden, dan lopen de meeste mensen rond in kerken en musea als blinden."

Kunst van het kijken wil in die leemte voorzien. De serie telt onder andere twee delen van de hand van Patrick De Rynck. OKV-lezers kennen hem als auteur van de themanummers over de erfgoedcollecties van

Patrick De Rynck

De kunst van het kijken

Iconografie van de Europese

schilderkunst 14de-18de eeuw

384 blz.,

honderden kleurenillustraties

ISBN 978 90 5544 524 0

29,90 euro

(voor OKV-abonnees 24 euro,
inclusief verzendingskosten)

Ludion

de K.U.Leuven en de Universiteit Gent, over de erfgoedbibliotheken in Vlaanderen en de tentoonstelling *De hemel in tegenlicht*.

In *De kunst van het kijken. Bijbelverhalen en mythen in de schilderkunst* biedt Patrick De Rynck een rijkelijk geïllustreerd 'handboek' om de verhalen uit de Bijbel en uit de Griekse en Romeinse mythen opnieuw te leren interpreteren. In *De kunst van het kijken. Iconografie van de Europese schilderkunst 14de-18de eeuw* selecteert Patrick De Rynck ongeveer 180 werken. Het is een representatief overzicht van vijf eeuwen westerse schilderkunst. Het begint rond 1300, toen zich in Toscane een ingrijpende revolutie in de schilderkunst voordoet, en eindigt kort na 1800, wanneer kunstenaars breken met de tradities.

Aan elk kunstwerk is een dubbele bladzijde gewijd. Alle schilderijen zijn volledig afgebeeld. Na een inleidende bespreking worden er treffende details uitgelicht en commentarieerd. Als er met een werk een (literair, bijbels) verhaal verbonden is, dan wordt daaruit geciteerd of het wordt kort samengevat. De volgorde van de schilderijen is chronologisch, maar de werken van eenzelfde kunstenaar (bijvoorbeeld: Van Eyck, Titiaan, Rembrandt) staan wel samen. Het boek eindigt met een omvangrijke index, die meerdere ingangen verschaft: namen, thema's en motieven, voorwerpen.

Door deze aanpak is *Kunst van het kijken* behalve een vraagbaak ook een bladerboek dat het plezier van het kijken intenser maakt. Lezers van OKV kunnen de twee delen van *Kunst van het kijken* tegen een extra voordelige prijs aanschaffen (zie pagina 19 van dit nummer).

Mark Vanvaeck